

І. ТІТКО,

*асистент кафедри правосуддя
Полтавського юридичного інституту
Національного університету «Юридична
академія України імені Ярослава Мудрого»,
кандидат юридичних наук*

УДК 343.1

Приватний інтерес як категорія кримінального процесуального права

У статті розглядаються найбільш загальні питання, пов'язані з існуванням у кримінальному процесуальному праві України, віднесеному до галузей публічного права, такого соціально-правового явища, як приватний інтерес, аналізується змістове навантаження термінології, що вживається законодавцем для позначення вказаного феномену, досліджуються особливості нормативного поєднання в межах однієї галузі права приватних та публічних інтересів.

Ключові слова: приватний інтерес, приватні засади, принцип публічності, інтерес.

Постановка питання. До недавнього часу у вітчизняній науці з позиції «теорії інтересу» кримінальне процесуальне право однозначно відносили до публічних галузей. Особисті інтереси визнавалися частиною суб'єктивних прав учасників процесу лише в тому випадку, якщо вони не суперечили інтересам суспільства і держави, а в разі протиріч – діяв принцип юридичного пріоритету суспільних інтересів [1, с. 139].

На сьогодні ситуація змінилася докорінно. Переформатування у питанні розстановки пріоритетів між держав-

ними інтересами та інтересами окремих осіб принципово визначила Конституція України, встановивши, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 3).

Зміна ставлення до інтересів особи на конституційному рівні не могла не

знайти відбиття в галузевому законодавстві. Кримінальне процесуальне право стало однією з тих галузей, де перш за все виникла необхідність перегляду співвідношення приватних та державних інтересів [2, с. 50]. Відповідно до ст. 2 КПК охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, з одного боку, і захист від незаконного обвинувачення або засудження – з другого, стають основними завданнями кримінального процесу. Питання зміни акцентів щодо пріоритетності інтересів підкреслюється законодавцем і при встановленні основних засад кримінального судочинства. Зокрема, ч. 1 ст. 8 КПК передбачає, що кримінальне провадження здійснюється з додержанням принципу верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Подібна зміна вектора в нормативному регулюванні зумовлює потребу в науковому осмисленні приватного інтересу як окремої категорії кримінального процесуального права.

Поняття «інтерес» у сучасній довідковій літературі трактується як «причина дій» [3, с. 176]. При цьому загальноприйнятим є поділ інтересів на суспільні (публічні) та особисті (приватні). У рамках предмета нашого дослідження зупинимось на характеристиці саме приватних інтересів.

У науці кримінального процесуального права відсутня єдність позицій стосовно змісту категорії «приватний інтерес». Більше того, сама термінологія, що вживається для позначення од-

ного і того ж явища, є доволі різноманітною: «особистий інтерес», «приватний інтерес», «інтерес окремої особи», «законний інтерес» тощо [див., напр.: 4, с. 42; 5, с. 16, 32; 6, с. 87; 7, с. 84]. Попри їх схожість за етимологічним значенням терміни, що застосовуються для позначення того самого явища, надають можливість розставити різні змістові акценти.

Приватний інтерес. Вживання прикметника «приватний» підкреслює прямиє протиставлення інтересів конкретної особи інтересам суспільства і держави. Хоча у кримінальному судочинстві це не завжди так. Наприклад, інтерес конкретної особи, потерпілої внаслідок вчинення кримінального правопорушення, що полягає у відновленні порушених прав, збігається з інтересом суспільства і держави щодо притягнення до відповідальності та справедливого покарання особи, яка це правопорушення вчинила. Інтереси потерпілих і свідків щодо захисту від протиправних посягань із боку підозрюваного (обвинуваченого) під час кримінального провадження також збігаються із державним інтересом, що полягає в забезпеченні безпеки учасників кримінального провадження [2, с. 58].

У роботах окремих дослідників можна зустріти позицію, відповідно до якої приватний інтерес має право на існування у кримінальному судочинстві лише за умови його закріплення в законі або несуперечності нормі закону. При цьому приватний інтерес набуває публічного характеру, оскільки будь-яка норма закону є публічною [8, с. 208]. У цьому ключі більш виваженою, на наш погляд, є дещо інша позиція, від-

повідно до якої ототожнення особистих інтересів, що не суперечать закону, з публічними стирає між ними межу, в результаті чого може скластися хибне враження, що всі учасники кримінального судочинства відстоюють публічні інтереси [2, с. 60]. На підтвердження вказаної думки наведемо приклади приватних інтересів, що не суперечать кримінальному процесуальному закону, але жодним чином не можуть ототожнюватися з публічними. Так, основним публічним інтересом у сфері кримінального судочинства є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності. Поряд з цим окремі приватні інтереси учасників провадження можуть не лише не збігатися з указаним публічним інтересом, а й суперечити йому, знайшовши при цьому законодавче визнання та маючи нормативно закріплені інструментарій забезпечення у вигляді відповідних суб'єктивних прав, наприклад:

1) приватний інтерес підозрюваного (обвинуваченого) може виражатися в небажанні брати на себе тягар доказування власної невинуватості, отже, КПК наділив його правом у будь-який момент відмовитися від дачі показань (п. 5 ч. 3 ст. 42 КПК);

2) приватним інтересом свідка є не завдати шкоди своїм близьким у зв'язку з дачею показань, відповідно законодавчо закріплено право свідка відмовитися давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів

(ч. 1 ст. 63 Конституції України; п. 3 ч. 1 ст. 66 КПК);

3) приватний інтерес особи, яка постраждала від кримінально караного діяння, може виражатися у небажанні порушення власного спокою розпочатим кримінальним провадженням, або у прагненні відшкодувати завдані збитки, шляхом «обміну» такого відшкодування на відмову від обвинувачення у вже розпочатому провадженні. Такі інтереси потерпілий може реалізувати шляхом відмови від: а) свого права подати заяву, яка є єдиною підставою початку кримінального провадження приватного обвинувачення (ч. 1 ст. 477 КПК), або б) обвинувачення у вже розпочатому провадженні, що призведе до його закриття (п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК).

Відповідно, доводиться констатувати, що інтерес особи, закріплений у нормі кримінально-процесуального права, далеко не завжди набуває ознак публічного, а в ряді випадків навіть може йому суперечити. У зв'язку з цим слушною видається позиція В. С. Шадріна, на думку якого законний інтерес особи не потребує присвоєння йому титулу публічного. Він сам по собі являє цінність, яка є аж ніяк не меншою за цінність суспільного інтересу [9, с. 16].

Особистий інтерес. «Особистий» означає «той, що стосується безпосередньо певної особи, осіб, той, що належить кому-небудь» [10, с. 762]. Тож, по суті, будь-який приватний інтерес можна назвати особистим. Проте, як вже зазначалось, змістові акценти у словосполученнях «приватний інтерес» та «особистий інтерес» дещо розрізняються: хоча обидві категорії і вживаються

для позначення того самого поняття, але характеризують його в різних площинах. Якщо прикметник «приватний» вживається для відмежування певного виду інтересів від інтересів держави або суспільства, то поняття «особистий інтерес» вказує на належність інтересу конкретному суб'єкту правовідносин. Відповідно термін «особистий», на наш погляд, доцільно вживати для того, щоб підкреслити значення категорії «інтерес» як рушійної сили реалізації суб'єктивного права. Підтвердження правильності подібної позиції знаходимо і в роботах ряду науковців. Так, на думку В. Д. Адаменко, учасник процесу наділяється правами в основному в результаті наявності та реалізації інтересів. При цьому інтерес, відбиваючись у свідомості, є змістоутворюючим чинником вольової поведінки суб'єкта суспільних відносин, а суб'єктивне право являє собою юридичний засіб реалізації інтересу суб'єкта [7, с. 83]. Аналогічна думка наведена в роботі В. П. Нажимова: усвідомлені інтереси служать основою для формування мети та стимулом, що змушує діяти у певному напрямі [11, с. 55]. Відповідно саме особисті інтереси особи є тим «пусковим механізмом», що приводить до реалізації суб'єктивних прав.

У деяких роботах можна зустріти спробу трактувати поняття «особистий інтерес» як категорію, існування якої обумовлено тим, що вчинене кримінальне правопорушення безпосередньо зачіпає суб'єкта, і виражається у прагненні потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, цивільного позивача, цивільного відповідача до конкретно визначеного розв'язку кримі-

нального провадження [12, с. 6]. Проте в цьому аспекті, на наш погляд, заслуговує на підтримку протилежна позиція, відповідно до якої подібне трактування поняття «особистий інтерес» з його прив'язкою до заінтересованості учасника кримінального судочинства у вирішенні певним чином даного провадження не зовсім коректна. Вона ігнорує значну групу інтересів, що мають особистий характер та не пов'язані з вирішенням провадження по суті (так, наприклад, свідок, який залучає адвоката для участі в допиті, керується своїм особистим інтересом, і він не пов'язаний із вирішенням провадження по суті) [2, с. 60].

Інтереси юридичних осіб та громадських організацій. У кримінальному провадженні як потерпілі, цивільні позивачі та відповідачі можуть брати участь не лише фізичні, а й юридичні особи, у тому числі громадські організації. При цьому окремі науковці доводять, що інтереси останніх не можуть іменуватися «приватними», оскільки наведене у глумачних словниках пряме змістове трактування цього терміна передбачає виключення зі сфери його застосування слова «громадський». Отже, пропонується це коло інтересів у кримінальному судочинстві іменувати особистими [2, с. 58–59]. Визнаючи наявність раціонального зерна у вказаній науковій позиції, не ставлячи під сумнів можливість віднесення інтересів зазначених суб'єктів до числа особистих (як таких, що належать певній особі), все ж вважаємо за можливе навести ряд контраргументів щодо тези, згідно з якою подібні інтереси не є приватними. Вважаємо, що в аспекті нашого досліджен-

ня доречно виходити з базових підходів до розуміння публічного інтересу¹ [див.: 13, с. 253] та опиратися на позиції науковців, які ототожнюють державні і суспільні інтереси у сфері кримінального судочинства [див.: 14, с. 27; 15, с. 23], оскільки доволі складно уявити ситуацію, коли суспільство діє в ході кримінального провадження як окремий самостійний суб'єкт, або держава діє не в інтересах суспільства². У випадках, коли йдеться про юридичну особу учасника провадження (якою може бути в тому числі й громадська організація), даний суб'єкт у кримінальному провадженні не може розглядатися як якась «третя сила» поряд із державно-владними та приватними учасниками провадження, а отже, має охоплюватися однією з двох названих груп суб'єктів кримінального судочинства. Розмірковуючи від зворотного, зауважимо, що юридичні особи не наділені державно-владними повноваженнями щодо розслідування та розгляду кримінальних проваджень, і відповідно у сфері кримінального судочинства відстоюють свої власні приватні інтереси. Окрім того, інтереси юридичної особи не слід називати суспільними, спираючись на те,

¹ Мислителі Стародавнього Риму, формуючи концепцію поділу права на публічне і приватне, виходили з ототожнення суспільних і державних інтересів.

² Хоча, заради справедливості, слід вказати, що КПК у ряді випадків допускає формулювання, які дають підставу стверджувати про неспівпадіння понять «державні інтереси» і «суспільні інтереси». Так, угода про визнання винуватості може бути укладена у провадженні щодо кримінальних правопорушень, внаслідок яких шкода завдана лише *державним чи суспільним інтересам* (ч. 4 ст. 469 КПК). Проте дане питання є предметом окремого дослідження.

що вона, як правило, об'єднує кількох фізичних осіб. З позиції цивільного права юридична особа є самостійним суб'єктом правовідносин і не розглядається як сукупність окремих фізичних осіб, які її утворили (більше того, не виключено й утворення юридичної особи однією фізичною особою). Безперечно, може скластися ситуація, коли учасником кримінальних процесуальних правовідносин стає юридична особа, що є громадською організацією і статутною метою діяльності якої є саме відстоювання інтересів суспільства (або, як правило, його частини). Але навіть у цій ситуації дана громадська організація діє в кримінальному провадженні не з метою реалізації своєї статутної діяльності, а як юридична особа, що набуває певного кримінального процесуального статусу: потерпілий, цивільний позивач, відповідач. Відповідно йдеться про відстоювання не суспільних інтересів (на підтвердження цього наведемо ч. 4 ст. 55 КПК: потерпілим не може бути особа, якій моральна шкода завдана як представнику певної частини суспільства), а приватних інтересів юридичної особи, яка зазнала майнової шкоди внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

Законний інтерес. Поняття «особистий інтерес» та «приватний інтерес» тісно пов'язані з категорією «законний інтерес» особи. У теорії права відсутнє єдине розуміння законних інтересів особи. Наприклад, А. В. Малько розглядає дану категорію як «доправову», таку, що має характер прагнення, де відсутня вказівка діяти чітко визначеним законом чином, тобто як категорію, що

знаходиться поза суб'єктивними правами, але наче прирівняну до них [16, с. 6]. М. І. Матузов пропонує розуміти законні інтереси як «морально-правові прагнення індивіда», тобто явище, що передує праву та являє собою особливий правовий феномен [17, с. 115]. Е. А. Лукашева, заперечуючи проти законного інтересу як самостійного елементу правового статусу особи, вважає його такою категорією, що знаходиться поза правовим полем [18, с. 151]. При цьому найбільш слушною, на наш погляд, є пропозиція науковців розглядати категорію «законний інтерес» лише в єдності з категорією «суб'єктивне право», оскільки у протилежному випадку вона позбавляється практичного сенсу внаслідок неможливості її реалізації, залишаючись лише «правовим феноменом» [2, с. 61]. Додатковим аргументом на користь саме такої позиції може служити той факт, що термін «законний інтерес» в усіх випадках його вживання законодавцем у КПК завжди входить до формулювання «права, свободи та законні інтереси особи» (ст. 2; ч. 1 ст. 22; ч. 1 ст. 47; ч. 3 ст. 223; ч. 1 ст. 236; ч. 3 ст. 255; ч. 1 ст. 539).

Відповідно, «законний інтерес» необхідно розглядати як елемент суб'єктивного права, що виражає певні особистісні прагнення і потреби того або іншого учасника кримінального судочинства. Саме він виступає рушійним мотивом переводу суб'єктивного права зі статичного у динамічний стан, тобто обумовлює його реалізацію [2, с. 62].

Аналіз статей КПК дає можливість стверджувати, що безпосередня вказівка законодавця на небайдужість приватної особи до певних фактів кримі-

нального провадження найчастіше здійснюється шляхом застосування терміна «інтерес» без будь-якого прикметника (п. 18 ч. 1 ст. 3; ч. 3 ст. 11; ч. 2 ст. 24; ч. 1 ст. 27; п. 12 ч. 3 ст. 36; ч. 4, ч. 5 ст. 44; ч. 1 ст. 46; ч. 1 ст. 51; ч. 4 ст. 58; ч. 3 ст. 63; п. 1 ч. 2 ст. 78; ч. 7 ст. 110; ч. 2 ст. 126; ч. 2, ч. 3 ст. 128; ч. 4 ст. 173; ч. 3 ст. 227; ч. 3 ст. 256; пп. 1, 4, 7 ч. 1 ст. 393; ч. 6 ст. 396; ч. 2 ст. 404; пп. 1, 4, 7 ч. 1 ст. 425; ч. 4 ст. 447; п. 3 ч. 7 ст. 474; п. 1 ч. 1 ст. 477; ч. 3 ст. 488; ч. 2 ст. 528; ч. 1 ст. 572 КПК). Натомість словосполучення «законний інтерес» вживається лише у ст. 2; ч. 1 ст. 22; ч. 1 ст. 47; ч. 3 ст. 223; ч. 1 ст. 236; ч. 3 ст. 255; ч. 1 ст. 539 КПК. Зазначений факт підштовхнув правників до роздумів у напрямі співвідношення вказаних категорій. При цьому дещо поспішним видається висновок, зроблений деякими науковцями, щодо апріорі позитивного значення терміна «інтерес», за умови його вживання в тексті кримінально-процесуального закону. Зокрема, як вказує О. В. Шпотаківська, «хоча у нормах вживаються терміни “інтерес” і “законний інтерес”, вважаємо, що у всіх випадках, коли у законі застосовується термін “інтерес”, мається на увазі, що він завжди законний» [15, с. 20]. Дійсно, у більшості норм КПК, де вживаються ці терміни, йдеться саме про встановлений (або принаймні не заборонений) матеріальним правом та підкріплений відповідними процедурними нормами інтерес особи, який не містить у собі нічого протизаконного. Поряд з цим більш детальний аналіз норм КПК дає можливість констатувати, що в ряді випадків юридичним фактом, що породжує, змінює або припиняє правовідносини, виступає інтерес осо-

би, віднесення якого до категорії законних процесуальних інтересів є доволі сумнівним. Навіть якщо подібний інтерес сам по собі не є протизаконним (із позиції чинного законодавства має право на існування), то його наявність у тих чи інших кримінально-процесуальних правовідносинах призводить до незаконності останніх. Наведемо кілька прикладів:

1) здійснення кримінального провадження особою, яка має у даному питанні *особистий інтерес*, а отже, підлягає відводу (п. 3 ч. 1 ст. 75, п. 3 ч. 1 ст. 77 КПК), призводить до незаконності прийнятих процесуальних рішень;

2) при вирішенні питання про допустимість як доказу показань з чужих слів суд зобов'язаний врахувати співвідношення показань з чужих слів з *інтересами особи*, яка надала ці показання (п. 6 ч. 2 ст. 97 КПК). Моделювання можливих варіантів реалізації зазначеної норми приводить до висновку, що з урахуванням інтересів особи, яка надала показання, останні можуть бути визнані недопустимим доказом. При цьому доволі складно уявити, яким чином інтерес, що є законним із позиції процесу, призводить до незаконності (недопустимості) доказової інформації;

3) понятими не можуть бути особи, *заінтересовані* в результатах кримінального провадження (ч. 7 ст. 223 КПК), а проведення слідчої дії за участю таких понять є підставою для визнання доказів недопустимими (ч. 1 ст. 86 КПК).

Інтереси подібного роду, будучи законними з позиції матеріального права, все ж складно віднести до числа «законних інтересів» у кримінально-про-

цесуальному розумінні (за умови, що під останніми розуміємо інтереси, відстоювання яких передбачено КПК, зокрема шляхом надання носію таких інтересів відповідного правового інструментарію).

У свою чергу, різновиди особистих (приватних) інтересів, що наведені у вищевикладених прикладах, є не чим іншим, як юридичними фактами в системі кримінально-процесуальних правовідносин. Причому підставою для зміни правовідносин є не сам по собі один із перелічених інтересів, а його конфлікт з інтересами іншої категорії, а саме з інтересами правосуддя.

Заінтересованість. Чергове застосування лінгвістичного аналізу норм КПК приводить до висновку про вживання не лише терміна «інтерес» або «законний інтерес», а й похідного поняття – «заінтересованість» (п. 3 ч. 1 ст. 75; п. 3 ч. 1 ст. 77; п. 4 ч. 9 ст. 100; ч. 1, ч. 3 ст. 117; ч. 4 ст. 152; ч. 4 ст. 157; ч. 7 ст. 173; ч. 7 ст. 223; ч. 1 ст. 379; ч. 1 ст. 422 КПК). Зауважимо, що це поняття вже привертало увагу науковців, які у своїй більшості розглядають заінтересованість як суб'єктивне відбиття об'єктивно існуючого інтересу, яке виступає не самостійним об'єктом юридичного захисту, а ознакою суб'єкта, що визначає його процесуальний статус та обумовлює певне право [19, с. 272; 20, с. 234–235]. При цьому в окремих роботах цілком обґрунтовано викладається підхід щодо необхідності вести мову лише про «юридичну заінтересованість». Так, аналізуючи поняття «заінтересованість» з позиції судового захисту прав і свобод людини, О. Г. Шило підкреслює значення слова «юридична»

стосовно характеристики заінтересованості особи, яка претендує на отримання судового захисту: «заінтересованість може бути обумовлена різними факторами об'єктивного та суб'єктивного плану (наприклад, існуванням дружніх або родинних стосунків особи, яка звертається зі скаргою, з особою, права якої, на її погляд, порушені у зв'язку із прийняттям процесуального рішення, що оскаржується). Проте ознакою, яка визначає належного суб'єкта права на судовий захист, слід вважати саме юридичну заінтересованість, тобто таку, що обумовлюється порушенням його прав, свобод та інтересів. В основі юридичної заінтересованості лежить свідомо необхідність судового захисту, що й служить тим поштовхом, який ініціює звернення особи до суду» [20, с. 235]. Специфіка нашого дослідження (дослідження ролі приватних інтересів у кримінальному судочинстві) дає можливість, взявши за основу викладену позицію, запропонувати дещо ширший підхід до погляду на категорію «заінтересованість». Зокрема, якщо при дослідженні судового захисту йдеться про юридичну заінтересованість – тобто заінтересованість, що обумовлюється порушенням прав і свобод особи і є суб'єктивним прагненням до їх захисту в межах кримінальних процесуальних процедур, то при розширеному підході може йтися про «юридично значиму заінтересованість» – тобто небайдужість особи з тих чи інших причин (дружні або родинні відносини з фігурантами провадження, відомчі інтереси тощо) до наслідків кримінального провадження. Юридична значимість при цьому означає, що заінтересованість особи є юридичним

фактом, що породжує, змінює або припиняє кримінальні процесуальні правовідносини. Наприклад, заінтересованість судді, прокурора, слідчого або членів їх сім'ї чи близьких родичів у результатах провадження є підставою для відводу зазначених суб'єктів (п. 4 ч. 1 ст. 75, п. 3 ч. 1 ст. 77). З іншого боку, цей приклад доводить, що в ряді випадків рушійною силою до реалізації певних кримінально-процесуальних процедур стає не лише інтерес приватних учасників провадження, а й приватний інтерес державно-владних суб'єктів процесу.

Висновки.

1. У науці кримінального процесуального права відсутня єдність позицій стосовно змісту категорії «приватний інтерес». Термінологія, що вживається для позначення одного і того ж явища, доволі різноманітна: «особистий інтерес», «приватний інтерес», «інтерес окремої особи», «законний інтерес». Попри їх схожість за етимологічним значенням терміни, що застосовуються для позначення одного і того ж явища, надають можливість розставити різні змістові акценти.

2. Вживання терміна «приватний інтерес» підкреслює самостійність інтересів конкретної особи поряд з інтересами суспільства і держави. При цьому приватні інтереси можуть як збігатися, так і не збігатися з публічними інтересами, будучи при цьому абсолютно законними.

3. Якщо прикметник «приватний» вживається для відмежування певного виду інтересів від інтересів держави або суспільства, то поняття «особистий інтерес» вказує на належність інтересу

конкретному суб'єкту правовідносин і підкреслює значення категорії «інтерес» як рушійної сили реалізації суб'єктивного права.

4. Поняття «законний інтерес» підкреслює, що відстоювання даного інтересу передбачено КПК, зокрема шляхом надання носію такого інтересу відповідного правового інструментарію. Категорію «законний інтерес» необхідно розглядати як елемент суб'єктивного права, який виступає мотивом переводу такого права зі статичного у динамічний стан, тобто обумовлює його реалізацію.

5. У ряді випадків юридичним фактом, що породжує, змінює або припиняє правовідносини, виступає інтерес особи, який не належить до категорії «законний інтерес». Навіть якщо подібний інтерес сам по собі не є протизаконним (з позиції чинного законодав-

ства має право на існування), то його наявність у тих чи інших кримінально-процесуальних правовідносинах призводить до незаконності останніх (особистий інтерес особи, що здійснює провадження; заінтересованість понятих тощо).

6. Заінтересованість – категорія, що позначає суб'єктивне відбиття об'єктивно існуючого інтересу. При цьому з позиції правового регулювання слід вести мову лише про юридично значиму заінтересованість, тобто таку, з якою закон пов'язує початок, зміну або припинення кримінально-процесуальних правовідносин.

7. Юридичним фактом, здатним впливати на кримінально-процесуальні правовідносини, є не лише інтерес приватних учасників провадження, а й приватний (особистий) інтерес державно-владних суб'єктів процесу.

Список використаної літератури

1. Тихомиров Ю. А. Теория закона / Ю. А. Тихомиров. – М., 1982. – 257 с.
2. Хатуаева В. В. Реализация частного (диспозитивного) начала в уголовном судопроизводстве : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / В. В. Хатуаева. – М., 2006. – 367 с.
3. Философский энциклопедический словарь. – М. : Норма, 2000. – 576 с.
4. Дуйшенбиев Т. А. Интересы в уголовном судопроизводстве : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Т. А. Дуйшенбиев. – М., 1999. – 265 с.
5. Тарасенко А. А. Общественные интересы и личность / А. А. Тарасенко. – Минск, 1980. – С. 16–32.
6. Михайлов С. В. Интерес как общенаучная категория и ее отражение в науке гражданского права / С. В. Михайлов // Государство и право. – 1999. – № 7. – С. 85–92.
7. Адаменко В. Д. Интересы обвиняемого в уголовном деле / В. Д. Адаменко // Правоведение. – 1982. – № 2. – С. 82–90.
8. Масленникова Л. Н. Публичное и диспозитивное начала в уголовном судопроизводстве России : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Л. Н. Масленникова. – М., 2000. – 555 с.
9. Шадрин В. С. Обеспечение прав личности при расследовании преступлений / В. С. Шадрин. – Волгоград : Изд-во Волгогр. юрид. ин-та, 1997. – 232 с.
10. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М. : ИТИ Технологии, 2006. – 797 с.
11. Нажимов В. П. Психологические основы учения об уголовно-процессуальных функциях / В. П. Нажимов // Правоведение. – 1983. – № 5. – С. 50–59.
12. Ильницкая И. Л. Личные интересы участников российского уголовного процесса : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / И. Л. Ильницкая. – Ижевск, 2002. – 22 с.

13. Загальна теорія держави і права : підручник / за заг. ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – 584 с.
14. Меженина Л. А. Публичность российского уголовного процесса : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Л. А. Меженина. – Екатеринбург, 2002. – 175 с.
15. Шпотаківська О. В. Суспільні та особисті інтереси у кримінальному судочинстві : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09 / О. В. Шпотаківська. – К., 2005. – 172 с.
16. Малько А. В. Законный интерес и субъективное право / А. В. Малько // Вопросы теории охраняемых законом интересов. – Ярославль, 1990. – С. 4–12.
17. Матузов Н. И. Правовая система и личность / Н. И. Матузов. – Саратов : Изд-во Сарат. ун-та, 1987. – 293 с.
18. Лукашева Е. А. Социалистическое правосознание и законность / Е. А. Лукашева. – М. : Юрид. лит., 1973. – 344 с.
19. Беляевская О. Я. Конституционное право человека и гражданина на судебную защиту / О. Я. Беляевская. – Архангельск : Помор. ун-т, 2008. – 272 с.
20. Шило О. Г. Теоретичні основи та практика реалізації конституційного права людини і громадянина на судовий захист у досудовому провадженні в кримінальному процесі України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / О. Г. Шило. – Х., 2011. – С. 234–235.

Стаття надійшла до редколегії 30.04.2013.

Титко И. Частный интерес как категория уголовного процессуального права

В статье изложено авторское видение наиболее общих методологических вопросов исследования частных начал в уголовном процессуальном праве. Высказана авторская позиция относительно существующих на сегодня проблем и возможных путей их решения.

Ключевые слова: частный интерес, частные начала, принцип публичности, интерес.

Titko I. Private interest as a category of criminal procedural law

The article contains the author's viewpoint of the general methodological issues of study private elements in the criminal proceeding. The author's position about some problems and means of its solution has been suggested.

Keywords: private interest, private elements, the principle of publicity, interest.